

26 lutego 1997 r.

RPO/226460/96/VI/EM-Z

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
WARSZAWA

WNIOSEK

Rzecznika Praw Obywatelskich

Na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (tekst jedn. Dz.U. z 1991 r. Nr 109, poz. 470 ze zm. w Dz.U. z 1993 r. Nr 47, poz. 213, z 1994 r. Nr 122, poz. 593, z 1995 r. Nr 13, poz. 59, z 1996 r. Nr 77, poz. 367) oraz art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. 1991 r. Nr 109, poz. 471)

W N O S Z Ę

o stwierdzenie, że § 3 ust. 2 oraz § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 4 sierpnia 1995 r. w sprawie trybu, warunków, okresu zwolnienia od cła, norm ilościowych, określenia rzeczy podlegających zastrzeżeniu nieodstępowania oraz dokumentów wymaganych do stwierdzenia podstawy stosowania zwolnienia od cła rzeczy stanowiących mienie niektórych

krajowych i zagranicznych osób fizycznych (Dz.U. Nr 92, poz. 463) uzależniająca zwolnienie od cła mienia osób przesiedlających się (art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy - Prawo celne) od zameldowania na pobyt stały oraz udokumentowania faktu dokonania takiego zameldowania przez przedłożenie organom celnym dowodu osobistego z wpisem o zameldowaniu przy dokonywaniu zgłoszenia mienia do odprawy celnej są niezgodne z art. 14 ust. 2 pkt 2/ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. - Prawo celne (tj. Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm. Dz.U. z 1995 r. Nr 85, poz. 427 i Nr 87, poz. 434; Dz.U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496), a w konsekwencji naruszają zasadę wyrażoną w art. 56 ust. 3 Ustawy Konstytucyjnej, że minister wydaje rozporządzenia w celu wykonania ustaw i na podstawie udzielonych w nich upoważnień.

Uzasadnienie

W brzmieniu, nadanym ustawą z 22 czerwca 1995 r. (Dz.U. Nr 87, poz. 434), art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy - Prawo Celne stanowi, że "przywóz towarów z zagranicy w ramach ustanowionych norm jest wolny od cła i od wymaganego zgodnie z art. 7 pozwolenia, jeżeli przedmiotem przywozu są: (...) rzeczy stanowiące mienie:

- a) osoby fizycznej będącej w rozumieniu przepisów prawa dewizowego osobą krajową, przebywającą czasowo za granicą za zgodą władz kraju pobytu przez co najmniej 12 miesięcy, które służyły jej do użytku osobistego lub domowego,
- b) osoby fizycznej będącej w rozumieniu przepisów prawa dewizowego osobą zagraniczną przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybywającej do

kraju na pobyt stały, które służyły jej do użytku osobistego lub domowego,

- z zastrzeżeniem nieodstępowania przez okres 2 lat, licząc od dnia dokonania odprawy celnej".

Art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy - Prawo celne, także w brzmieniu nadanym mu ustawą z 22 czerwca 1995 r. upoważnił Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą do określenia, w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, trybu, warunków, okresu zwolnienia od cła, norm ilościowych lub wartościowych oraz dokumentów wymaganych do stwierdzenia podstawy stosowania zwolnienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 art. 14 ustawy, a także wykazu rzeczy podlegających, stosownie do tego przepisu, zastrzeżeniu nieodstępowania przez określony czas.

Upoważnienie ustawowe zawarte w art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy wyraźnie zastrzega, iż regulacja Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą odnosi się do zwolnienia od cła, o którym stanowi art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy. Minister zatem - wykonując udzielone mu powyższe upoważnienie ustawowe - nie może rozporządzeniem wykonawczym zmieniać warunków i zakresu zwolnienia ustanowionych przez ustawę, ani wprowadzać zasad, które byłyby sprzeczne z tą i innymi obowiązującymi ustawami.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, że walor legalności posiadają tylko rozporządzenia:

- wydane przez organ upoważniony w wyraźny sposób do unormowania spraw wskazanych w upoważnieniu,
- wydane w granicach udzielonego upoważnienia przez ustawę i w celu jej wykonania,
- nie pozostające w sprzeczności z aktem ustawodawczym, na podstawie którego zostały wydane
- nie pozostające w sprzeczności z treścią innych aktów ustawowych

(orzeczenie TK sygn. P/93 OTK 1993 cz. II, poz. 32 i inne).

Art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy - Prawo celne stanowi, że uprawnienia do wolnego od cła przywozu rzeczy posiadają "osoby fizyczne, "przybywające do kraju na pobyt stały".

Użyte w ustawie określenie przybywające do kraju na pobyt stały stanowi o zamiarze przesiedlenia. Taki zamiar jest wyrażany i dokumentowany w polskich placówkach konsularnych przy ubieganiu się o stosowne dokumenty, a także przy wszczęciu postępowania celnego, które następuje w chwili, gdy osoba przesiedlająca się przyjeżdża celem osiedlenia się do kraju, przemieszczając także swoje mienie ruchome, którego składniki mogą być przywiezione bezpośrednio przez samego zainteresowanego jednorazowo w chwili jego przyjazdu, jak i w różnym czasie sprowadzane partiami.

Ustanawiając zwolnienie od cła dla mienia przesiedlenia ustawodawca nie zastrzegł zatem, jako warunku powstania czy skorzystania z uprawnienia do wolnego od cła przywozu tego mienia, obowiązku dokonywania przez osobę przesiedlającą się "z góry" zameldowania, ani przedłożenia dowodu osobistego z adnotacją o takim zameldowaniu, zdając sobie zapewne sprawę, że dopełnienie takich wymogów w dacie dokonywania zgłoszenia mienia do odprawy celnej, a także w bliższej przyszłości, może okazać się warunkiem niemożliwym do spełnienia.

Prawo polskie nie uzależnia praw i obowiązków od posiadania zameldowania na pobyt stały w określonym miejscu zamieszkania. Nieposiadanie, z różnych powodów, zameldowania na stałe, nie oznacza, iż osoba zagraniczna nie przesiedla się do kraju na pobyt stały.

Minister Współpracy Gospodarczej z Zagranicą z przekroczeniem zakresu delegacji zawartej w art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy - Prawo celne ustalił w rozporządzeniu (§ 3 art. 2 i § 4 art. 2 i 3), że "rzeczy, o których mowa

w art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy, wolne są od cła pod warunkiem dokonania zgłoszenia celnego: (...) przez osobę fizyczną, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy - w okresie 6 miesięcy od dnia zameldowania w Polsce na pobyt stały" oraz, że "zwolnienie określone w art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy stosuje się pod warunkiem przedłożenia przy dokonywaniu zgłoszenia celnego, spisu przywożonych rzeczy sporządzonego w 2 egzemplarzach, a ponadto (...) oryginału zaświadczenia określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia oraz dowodu osobistego, zawierającego aktualną adnotację o zameldowaniu w Polsce na pobyt stały - jeżeli zwolnienie dotyczy mającej obywatelstwo polskie osoby, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy" lub (...) "karty stałego pobytu i zaświadczenia o zameldowaniu w Polsce na pobyt stały - jeżeli zwolnienie dotyczy nie mającej obywatelstwa polskiego osoby, o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy".

W konsekwencji zaskarżone przepisy nałożyły dodatkowe, przez ustawę nieprzewidziane, obowiązki stanowiące warunek skorzystania ze zwolnienia od cła przez osoby przesiedlające się, którym takie zwolnienie na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy - Prawo celne przysługuje z mocy samego prawa. Wprowadzając w tym rozporządzeniu dodatkowe warunki Minister przekroczył więc zakres upoważnienia ustawowego, które zobowiązało go tylko do "określenia trybu, warunków i dokumentów wymaganych do stwierdzenia podstawy stosowania zwolnienia".

Nie jest przy tym często możliwe, aby w chwili przyjazdu do kraju osoba przesiedlająca się mogła spełnić takie warunki.

Rzecznik Praw Obywatelskich zdaje sobie sprawę z potrzeby przeciwdziałania nadużywaniu możliwości bezcłowego przywozu rzeczy jako składników mienia przesiedlenia, zwłaszcza gdy przesiedlenie się do kraju było fikcyjne. Jednakże zwalczanie wszelkich nadużyć celnych musi odbywać się w sposób zgodny z prawem i nie może ograniczać uprawnień

osób faktycznie przesiedlających się, które uprawnienia do wolnego od cła przywozu swoich rzeczy uzyskują ex lege.

W przypadku osób przesiedlających się - jak to wyjaśnił w orzeczeniu z 15 lipca 1995 r. Trybunał Konstytucyjny (sygn. K 5/95) - zgłoszenie do odprawy celnej następuje już w chwili pierwszego przyjazdu osoby przesiedlającej się do kraju po zakończeniu jej stałego pobytu za granicą celem zamieszkania w Polsce i złożenia organom celnym przez tę osobę zaświadczenia wystawionego przez polską placówkę konsularną oraz spisu mienia przesiedlenia, chociażby faktyczny przywóz rzeczy wymienionych w tym spisie następował później.

Stosownie zatem do treści zaskarżonych przepisów rozporządzenia z 4 sierpnia 1995 r. aby móc zrealizować uprawnienie do wolnego od cła przywozu swego mienia przesiedlenia osoba przesiedlająca się już w chwili swego przyjazdu do kraju (przekroczenia granicy) musiałaby wykazać organom celnym fakt uprzedniego zameldowania się w kraju na pobyt stały i to poprzez przedłożenie dowodu osobistego z wpisem o takim zameldowaniu, dokonany po dacie zakończenia swego pobytu stałego za granicą (lub zaświadczenia, w przypadku gdy nie ma obywatelstwa polskiego).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jedn. -Dz.U. z 1984 r. Nr 32, poz. 174 z późn. zm. w Dz.U. z 1989 r. Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198) oraz jej przepisami wykonawczymi, tj. zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 sierpnia 1991 r. w sprawie określenia przypadków, w których złożenie dowodu osobistego przy wyjazdach za granicę nie jest wymagane (M.P. 1991 r. Nr 29, poz. 31) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 1984 r. w sprawie dokumentów, stwierdzających tożsamość (tekst jedn. - Dz.U. z 1987 r. Nr 34, poz. 192 z późn. zm. w Dz.U. z 1988 r. Nr 30, poz. 209, z 1989 r. Nr 48,

poz. 265, z 1993 r. Nr 27, poz. 120, z 1995 r. Nr 114, poz. 547 oraz z 1996 r. Nr 93, poz. 423) - bez względu na to, czy osoba, przemieszczająca się do Polski celem zamieszkania na stałe ma obywatelstwo polskie, czy obywatelstwo obce lub nie ma żadnego obywatelstwa:

- nie jest prawnie możliwe zameldowanie jej na pobyt stały przed faktycznym przyjazdem do Polski, nawet jeśli przed takim przyjazdem uzyskała już prawo do lokalu, w którym będzie zamieszkiwać po przybyciu, gdyż w przeciwieństwie do nabycia prawa do lokalu w drodze kupna, najmu lub innych podobnych czynności cywilnoprawnych - zameldowania się, która to czynność ma charakter wyłącznie ewidencyjny, może dokonać legalnie dopiero po swoim przyjeździe. Wynika to jednoznacznie z treści art. 2 i art. 10 ust. 1 powołanej ustawy i przepisów podustawowych o trybie postępowania i organach właściwych w sprawach ewidencji ludności, według których obowiązek zameldowania się mają osoby, przebywające na terytorium Rzeczypospolitej, przy czym obowiązek taki powstaje, gdy dana osoba przebywa w określonej miejscowości pod tym samym adresem dłużej niż trzy doby, licząc od dnia przybycia,

- nie jest prawnie możliwe, aby osoby mające obywatelstwo polskie, które przemieszczają się do kraju, już w chwili swego przyjazdu do Polski na pobyt stały legalnie mogły mieć oprócz paszportu również polski dowód osobisty, zwłaszcza zaś (vide pkt 1) dowód osobisty z wpisem o zameldowaniu na pobyt stały w kraju, dokonany po dacie zakończenia ich pobytu stałego za granicą.

Wynika to:

- w odniesieniu do osób, które już posiadały taki dokument tożsamości przed wyemigrowaniem z kraju z treści art. 41 powołanej ustawy oraz § 1 in fine powołanego zarządzenia MSW z dnia 30 sierpnia 1991 r., bowiem osoby wyjeżdżające na pobyt stały za granicę nie zostały tym rozporządzeniem zwolnione z obowiązku złożenia dowodu osobistego

organowi wydajacemu paszport lub dokument podróży (do czasu wejścia w życie tego rozporządzenia obowiązek taki mieli praktycznie wszyscy, którym wydawano paszporty, zarówno przy wyjazdach na pobyt stały jak i czasowy),

- w odniesieniu do osób, które dowodu osobistego wcześniej nie posiadały - z przepisów tej ustawy oraz powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 1984 r., dotyczących trybu, warunków oraz organów właściwych do wydawania takich dokumentów tożsamości. Według tych przepisów dowód osobisty wydawany być może tylko przez urzędy gminy (a więc przez organy administracji w kraju, a nie przez placówki konsularne, te bowiem nie zostały do tego rodzaju czynności upoważnione) przy czym osoba, której dowód osobisty jest wydawany, może go odebrać jedynie osobiście, a więc gdy przekroczyła granicę i przebywa w kraju.

Zachodzi więc sprzeczność zaskarżonych przepisów rozporządzenia Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą z postanowieniami art. 14 ust. 1 pkt 7 lit. b) ustawy Prawo celne, a także zresztą z postanowieniami ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych.

Minister Współpracy Gospodarczej z Zagranicą zgodnie z treścią art. 56 Przepisów konstytucyjnych, może wydawać rozporządzenia jedynie w celu wykonania ustaw i tylko na podstawie i w granicach udzielonych w nich upoważnień. Akty normatywne wydawane przez ministra nie mogą pozostawać w sprzeczności także z innymi obowiązującymi ustawami. Brak jest podstaw do przyjęcia, że delegacja ustawowa zawarta w art. 14 ust. 2 pkt 4 ustawy - Prawo celne uprawniała Ministra do wprowadzenia wymogu "zameldowania na pobyt stały" jako warunku skorzystania ze zwolnienia od cła mienia przesiedlenia, bowiem byłby to wymóg równoznaczny z nałożeniem na tę kategorię osób nieprzewidzianego w ustawie o ewidencji

ludności ani żadnej innej obowiązku posiadania stałego miejsca zamieszkania. W aktualnym stanie prawnym na pobyt stały pod oznaczonym adresem może być zameldowana osoba, która nie tylko faktycznie przebywa z zamiarem stałego pobytu w danym miejscu, ale także posiada uprawnienie do zamieszkiwania w danym lokalu. Jeśli bowiem takie uprawnienie do zamieszkiwania zainteresowanemu nie przysługuje, to choć stale osoba przebywa pod określonym adresem, może uzyskać jedynie "zameldowanie czasowe".

Sprawą tą zajmował się Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 3 września 1996 r. (sygn. K 10/96) dotyczącym świadectw udziałowych w narodowych funduszach inwestycyjnych (z OTK z 1996 r. nr 4 poz. 33). Jak wskazał w tym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny - na tle ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych wyróżnić można grupę osób, które nie mają zameldowania na pobyt stały, bo nie mają miejsca pobytu stałego oraz grupę osób, które nie mają zameldowania na pobyt stały, bo - choć mają miejsce pobytu stałego - to nie zameldowały się w tym miejscu. Obie grupy osób korzystają jednak z pełni praw przysługujących im w Polsce.

Jak to wskazał dalej Trybunał Konstytucyjny w powołanym orzeczeniu, w demokratycznym państwie prawnym naruszenia prawa mogą i powinny podlegać sankcjom, ale ustalanie tych sankcji może następować tylko w przepisach temu poświęconych. Niedopuszczalne jest natomiast "karanie" w taki sposób, że regulacje z innych dziedzin prawa istotnie pogarszają sytuację prawną obywateli, którzy - w zakresie objętym tamtą regulacją - nie dopuścili się jakiegokolwiek uchybienia obowiązującym przepisom. Prowadzić to może do podziału na "lepszych" i "gorszych" obywateli, a nawet do petryfikowania tego podziału w bieżącym ustawodawstwie.

Sankcje za niedopełnienie obowiązku meldunkowego istnieją i zawarte zostały w Kodeksie wykroczeń, ale na tym też wyczerpuje się ich zakres. Trybunał Konstytucyjny uważa, że art. 5 ustawy z 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych należy odczytywać jako adresowany do wszystkich obywateli, którzy mają miejsce pobytu stałego i wobec tego podlegają obowiązkowi zameldowania się w tym miejscu. Przepisu tego nie można natomiast konstruować jako nakładającego na wszystkich obywateli obowiązku posiadania miejsca pobytu stałego. Nałożenie takiego obowiązku musiałyby znajdować podstawę w przepisach konstytucyjnych. Nie można nie zauważyć, że ewolucja ustawodawstwa poszła w innym kierunku. Z pierwotnego tekstu ustawy z 1974 r. można było wyprowadzać wniosek, że każdy obywatel musi mieć jakieś miejsce pobytu stałego. Meldunek miał bowiem charakter jedynie rejestracji stanu faktycznego. Nowela z 1984 r. zmieniła jednak charakter zameldowania, bo - w art. 29 - uzależniła zameldowanie (stałe bądź czasowe) od stwierdzenia uprawnienia danej osoby do przebywania w lokalu, w którym ma zostać zameldowana, a nie tylko od faktu przebywania pod danym adresem z zamiarem stałego pobytu. Zameldowanie (i w ogóle - ewidencja ludności) utraciły w ten sposób znaczenie czysto rejestracyjne (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 października 1991 r., III AZP 6/91, OSNCP 1992, z. 4, poz. 51, s. 24). Nawiązując do zasady ochrony własności (art. 7 utrzymanych w mocy przepisów konstytucyjnych) Sąd Najwyższy odrzucił możliwość interpretacji ustawy z 1974 r. w sposób, który mógłby ograniczyć uprawnienia właściciela (uchwała z dnia 11 lutego 1993 r., III AZP 28/92, OSNCP 1993, z. 7-8, poz. 117, s. 22). Oznaczało to dopuszczenie możliwości, że osoba nie mająca uprawnienia do zamieszkiwania w miejscu rzeczywistego pobytu nie będzie mogła się w nim zameldować, zwłaszcza na pobyt stały.

Dalsze zmiany wprowadziła ustawa z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 105, poz. 509).

Tak więc szereg przyczyn może powodować, że osoba przemieszczająca się nie jest w stanie lub przez dłuższy okres czasu nie będzie w stanie spełnić warunku zameldowania na stałe. Zaskarżone rozporządzenie wprowadza natomiast de facto obowiązek "zameldowania na pobyt stały osoby przemieszczającej się pod sankcją nieuzyskania zwolnienia od cła" traktując "zameldowanie na pobyt stały" z "odpowiednim wpisem do dowodu osobistego" za formę urzędowego potwierdzenia, że przemieszczenie się do kraju danej osoby nie było fikcyjne, lecz rzeczywiście nastąpiło. Jednakże - jak to wskazano - zamieszkanie w kraju na stałe nie warunkuje zameldowania w kraju na stałe i nie jest tego dowodem, zwłaszcza w obecnym stanie prawnym gdy zameldowanie się na pobyt stały zależy od posiadania uprawnienia przez daną osobę do zajmowania konkretnego lokalu.

Konsekwencją zaskarżonego uregulowania jest, a w każdym razie może być pozbawienie osób przemieszczających się przysługującego im "z mocy samego prawa" ustawowego uprawnienia do wolnego od cła przywozu ich mienia przemieszczenia (w praktyce jak dotąd następowało to tylko w tych przypadkach, gdy osoba zainteresowana przyjeżdżając do kraju jednocześnie dokonuje przywozu swego mienia przemieszczenia).

Podawanym w licznych uzasadnieniach decyzji celnych powodem odmowy uznania przez organ celny za wolne od cła rzeczy użytku osobistego i domowego osoby przemieszczającej się, które osoba taka przywiozła bezpośrednio ze sobą, wjeżdżając do kraju, jest "brak podstaw prawnych do zastosowania zwolnienia, wobec dokonania przez zainteresowanego przywozu i zgłoszenia rzeczy do odprawy celnej przed rozpoczęciem się okresu objęcia zwolnieniem od cła, określonego w § 3 ust. 2 tego rozporządzenia". Stanowisko takie zajmuje także Główny Urząd Celny w postępowaniu odwoławczym.

Jest faktem notoryjnym, że organy celne w sprawach dotyczących mienia przemieszczenia, w których przywozu do kraju składników takiego

mienia osoba zainteresowana dokonuje partiami, już po faktycznym osiedleniu się na stałe w Polsce, prezentują pogląd, iż nie tylko sama odprawa celna ale i zgłoszenie poszczególnych składników takiego mienia do odprawy celnej następuje i nastąpić może dopiero wówczas, gdy konkretny składnik tego mienia, wymieniony w spisie mienia przesiedlenia faktycznie znajduje się już "w naturze" na polskim obszarze celnym.

Jak jednak wynika z uzasadnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 1995 r. (sygn. K 5/96) zgłoszenie do odprawy celnej mienia przesiedlenia następuje z chwilą, gdy przyjeżdżająca do kraju osoba zainteresowana po zakończeniu swego pobytu stałego za granicą składa organom celnym wymagane dokumenty w postaci m.in. zaświadczenia oraz listy (spisu) składników jej mienia przesiedlenia, chociażby fizycznie poszczególne objęte tym spisem składniki jej mienia przesiedlenia jeszcze nie zostały sprowadzone do kraju.

Również Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku sygn. III SA 187/94 (ONSA 1995 nr 4, poz. 169) przyjął, że zgłoszenie do odprawy celnej nie jest tożsame z dokonaniem samej odprawy, skoro stwierdzono w jego motywach, iż "wszczenie postępowania celnego następuje na skutek zgłoszenia do odprawy towaru celnego w granicznym urzędzie celnym, bez względu na to, czy odprawa celna (wydanie decyzji o dopuszczeniu towaru do obrotu) następuje w granicznym urzędzie celnym, czy też - w razie przekazania sprawy - w odbiorczym urzędzie celnym.

W świetle powołanego orzecznictwa, określającego chwilę w jakiej następuje zgłoszenie mienia do odprawy celnej, stwierdzić należy, że wbrew dotychczasowym poglądom organów celnych w sprawach dotyczących mienia przesiedlenia - z chwilą dokonania przez osobę zainteresowaną zgłoszenia celnego w odniesieniu do takiego mienia w granicznym urzędzie celnym następuje wszczęcie postępowania celnego, w którym w zależności od tego, jak jest w konkretnym wypadku dokonywany przywóz mienia i odpowiednio

albo zapada w wyniku odprawy celnej jedna decyzja administracyjna, albo więcej i w różnym czasie decyzji "cząstkowych", z których każda dotyczy tych składników mienia przesiedlenia, jakie nadeszły do kraju w kolejnej z partii takiego mienia danej osoby.

Zgodnie zaś z treścią art. 23 ust. 1 ustawy Prawo celne - cło wymierza się według stanu towaru i jego wartości celnej w dniu dokonania zgłoszenia celnego i według stawek w tym dniu obowiązujących.

Wadliwość unormowań zawartych w zaskarżonym rozporządzeniu, w związku z treścią art. 23 ust. 1 ustawy - Prawo celne oraz brak jednoznacznego uregulowania w tej ustawie stosowanej w praktyce "dostawy" partiami powoduje, że w każdym przypadku sprowadzenia do kraju mienia przesiedlenia przez osoby przesiedlające się, zarówno w odniesieniu do składników mienia, które osoby te przywiozły ze sobą, przyjeżdżając do kraju, jak i do tych, które nadchodzą do Polski w ciągu 6 miesięcy od zameldowania się na stałe danej osoby w kraju, organy celne, stosujące jedynie wykładnię gramatyczną, pomijające natomiast wykładnię funkcjonalną i celowościową, najczęściej mogą uznawać, że nie zachodzą warunki zwolnienia od cła, bo w dacie zgłoszenia takiego mienia do odprawy celnej w ustalonym rozporządzeniem z 4 sierpnia 1995 r. okresie objęcia zwolnieniem od cła żadna z osób przesiedlających się nie spełnia warunków określonych zaskarżonymi przepisami rozporządzenia Ministra.

Z tych względów złożenie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego Rzecznik Praw Obywatelskich uznał za konieczne.

/-/ Prof. dr Adam ZIELIŃSKI